

TÁMOP-5.5.7.-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

TÁMOP-5.5.7-08/1-2008-0001

Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ

Bevezetés a jogvédelem gyakorlatában II.

Budapest, 2013. 09. 20.

Előadó: Kátainé Lusztig Ilona
gyermekjogi képviselő

I. 1. A klienskör és általános jellemzői

A kliens fogalma

A szociális munka szakmai szóhasználatában a **segített személy** megnevezése.

A jogvédő **segítő szakember**, nem hatósági személy.

A jogvédelmi képviselőhöz forduló beteg, ellátott, gyermek valamint törvényes képviselőik **kliensnek** tekintendők.

I. 2. Beteg, betegség fogalma

Hétköznapi értelemben betegség: legegyszerűbben úgy fogalmazható meg, hogy az egészség ellentéte. A testi – lelki – szellemi egyensúly felbomlása, amely akadályozza az ember mindennapos tevékenységét és a társadalmi életben való részvételét.

Egészségügyi törvényben: (1997. évi CLIV. törvény – 3. § a) pontja)

Beteg: „E törvény alkalmazásában **beteg**: az egészségügyi ellátást igénybe vevő vagy abban részesülő személy;...

I. 3. *Ellátott fogalma*

Általános megfogalmazás:

Hétköznapi értelemben: ha valakinek rendszeresen gondoskodnak a szükségleteiről.

Szociális törvényben: (1993. évi III. tv. 93. § (1) bekezdése)

Ellátott: „ A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevétele önkéntes, az **ellátást igénylő**, illetve törvényes képviselője szóbeli vagy írásbeli kérelmére, indítványára történik.

I. 4. Kit tekintünk gyermeknek?

- Hétköznapi értelemben: nem felnőtt személy
- ENSZ Gyermekjogi Egyezmény szerint:
- „Gyermek az a személy, aki 18. életévét nem töltötte be, kivéve, ha a reá alkalmazandó jogszabályok értelmében nagykorúságát már korábban eléri.”
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. (Gyvt.) szerint:
- „Gyermek: a Ptk. (1959. évi IV. tv.) 12. §-a szerinti kiskorú.”
- Ptk. 12. § -a szerint: „Kiskorú az, aki a tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, kivéve, ha házasságot kötött.”

I. 5. Általános jellemzők

- Mindhárom terület kliensköre általában kiszolgáltatott helyzete miatt fordul a jogvédőhöz.
- Mindhárom területen joga van a kliensnek az egyenlő bánásmódhoz, biztosítani kell számukra az esélyegyenlőséget.
- A kliens minden esetben segítségért fordul a jogvédőhöz; ezért a jogvédelmi tevékenységben elengedhetetlen a segítő attitűd.

I. 6. Hozzá tartozók

Egészségügyi törvényben: (1997. évi CLIV. tv. 3.§ r)

„közeli hozzátartozó: a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbe fogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbe fogadó, a mostoha- és a nevelőszülő, a testvér, valamint az élettárs;”

Gyermekvédelmi törvényben: (1997. évi XXXI. tv. 5. § d) és e) pontja szerint:

„a gyermek hozzátartozói: a vér szerinti és az örökbe fogadó szülők (a továbbiakban együtt szülő) a szülő házastársa, a szülő testvére, a nagyszülő, a nagyszülő házastársa, a nagyszülő testvére, a dédszülő, a testvér, a testvér házastársa, a saját gyermek,”

„a gyermek közeli hozzátartozói: a szülő, a szülő házastársa, a szülő testvére, a nagyszülő, a testvér, a saját gyermek”.

I. 6. Hozzá tartozók

Szociális törvényben: (1993. évi III. tv. 4. § (1) c) és d) pontjai

„család: egy lakásban, vagy személyes gondoskodást nyújtó bentlakásos, szociális, gyermekvédelmi intézményben együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező közeli hozzátartozók közössége”

„közeli hozzátartozó:

A házastárs, az élettárs,

A húszévesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező; a huszonhárom évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytató, a huszonöt évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező felsőoktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytató vér szerinti, örökbe fogadott, illetve nevelt gyermek,

„korhatárra való tekintet nélkül a tartósan beteg, az autista, illetve a testi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos vér szerinti, örökbe fogadott, illetve nevelt gyermek, amennyiben ez az állapot a gyermek 25. életévének betöltését megelőzően is fennállt (a továbbiakban: fogyatékos gyermek),

„ a 18. életévét be nem töltött gyermek vonatkozásában a vér szerinti és az örökbe fogadó szülő, illetve a szülő házastársa vagy élettársa,”

I. 7. Törvényes képviselők

Összefoglaló elnevezés:

- Szülői felügyeletet együttesen gyakorló mindkét szülő,
- Szülői felügyeletet egyedül gyakorló egyik szülő
- Gyám
- Gondnok

- A törvényes képviselő jogosult a képviselet ellátására (törvény rendelkezése következtében).
- Törvényes képviselőre vonatkozó jogszabályok:
 - 1959. évi IV. tv. (Ptk.) - Polgári Törvénykönyv
 - 1952. évi IV. tv. (Csjt.) - Családjogi törvény

II. Kapcsolatfelvétel és együttműködés a szakmai és civil szervezetekkel

II. 1. Kapcsolat a szolgáltatókkal

- A jogvédők felveszik a kapcsolatot működési területükön a szolgáltatókkal;
- Tájékoztatást nyújtanak elérhetőségükről, fogadóóráik helyéről és idejéről;
- Az intézmények területére a szolgáltató köteles belépést biztosítani,
- Biztosítja a szolgáltató az iratokba történő betekintést, dokumentáció megismerését;
- Helyszíni tájékozódás lehetősége: a jogvédő az intézmény szakembereivel, és a kliensekkel beszélhet
- A szolgáltató biztosítja a kliensekkel való találkozás lehetőségét,
- A szolgáltató biztosítja a fogadóóra tartására, és négy szemközti, zavartalan beszélgetésre alkalmas helyiséget;

II. Kapcsolatfelvétel és együttműködés a szakmai és civil szervezetekkel

II. 2. Kapcsolat egyéb szakmai és civil szervezetekkel

- A jogvédők tájékoztatást nyújtanak elérhetőségükről a hatósági szervezeteknek (pl. Kormányhivatal, Szociális és Gyámhivatalok, járási gyámhivatalok, ÁNTSZ);
- Felvehetik a kapcsolatot civil érdekvédelmi szervezetekkel (pl. fogyatékosokat ellátó civil szervezetekkel, kisebbségi önkormányzatokkal).
- Megkeresés alapján – meghatározott protokoll szerint – együttműködhetnek a médiával (pl. sajtó, televízió).

III. Kommunikáció a jogvédelmi munkában

III. 1. Szükséges készségek, jártasságok

- ismeretek a jogokról, jogvédelemről
- személyes képességek: önismeret, énismeret, előítéletek felismerése és kezelése
- interaktív kapcsolat kialakítása (mások meghallgatása, másokra figyelés)
- önálló vélemény-nyilvánítás
- problémamegoldó képesség
- pozitív emberi kapcsolatok kialakítása
- döntéshozatal, ítéletalkotás
- konfliktus-kezelés

III. Kommunikáció a jogvédelmi munkában

III. 2. Kommunikáció a gyakorlatban

- tájékoztatás
- tanácsadás
- sokrétű együttműködés a szolgáltatókkal
- részvétel szakmai fórumokon, rendezvényeken
- lakossági fórumok szervezése
- írásbeli megkeresésre válaszadás
- konzultáció szakmai kérdésekben

• *IV. Önkéntesség a jogvédelemben*

- Önkéntesek nyilvántartásba fogadó szervezetként nyilvántartásba vett szervezet fogadhatja (OBDK ilyen szervezet).
- Mindhárom jogterületen tevékenykedhet.
- Jogvédő tanfolyam elvégzése szükséges hozzá.
- Segíti a saját illetékességi területén működő jogvédőt.
- Meg kell felelnie a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005.évi LXXXVIII. tv.-ben foglalt feltételeknek.
- Szerződés alapján végzi tevékenységét, melyet a fogadó szervezettel köt.
- Adatvédelmi szabályok, titoktartás szabályai – a többi jogvédőhöz hasonlóan rá is vonatkoznak.
- Részt vehet a fogadó szervezet által szervezett képzéseken, továbbképzéseken, értekezleteken, rendezvényeken.

Jogszabályok:

- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról
- 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről
- 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- 1952. évi IV. törvény a házasságról, a családról és a gyámságról

Szakirodalom:

1. Gyermekvédelmi fogalomtár

(Módszertani Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesülete Budapest, 2007)

2. Mark Taylor: Az Emberi Jogok Európai Egyezménye – támpontok tanároknak

(Európa Tanács, 2002)

3. Dr. Schiffer András: Előszó helyetti bevezető a jogász szemével

(in: Emberi Jogok a Gyermekpszichiátriában; Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum Budapest, 2003)

TÁMOP-5.5.7.-08/1-2008-0001

Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi
képviselői hálózat és
civil jogvédő munka fejlesztése

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszecsenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.